ВОСЕНЬ ЖЫЦЦЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

І гэты невялічкі калектыў з 14 чалавек робіць сваю работу як след. Пра апошняе сведчаць знешні выгляд старых, спакойная атмасфера, адсутнасць спецыфічнага паху ў палатах, дзе большасць людзей ляжачыя. Галіна Палішчук сваім калектывам ганарыцца. Многія з санітарак і сясцёр ужо на пенсіі, адпрацаваўшы столькі гадоў медыкамі, не растрацілі спагаду да людзей. Іх не трэба кожны раз кантраляваць.

Бо тут спецыфічныя ўмовы. Старых патрэбна дагледзець, часам як малых дзяцей. Вось заступае Ганна Міхайлаўна Хвашчова на начную змену, яна спачатку ўсе неабходныя маніпуляцыі зробіць, а потым пацыентам ногі папарыць, ногці паабстрыгае. Для кожнага добрае слова знойдзе. У іншых супрацоўнікаў свае падыходы. Тут нярэдка бывае, калі адзінокім, тым, каму зусім не прыносяць перадач, часам кладуць у халадзільнік нешта дамашняе, маўляў, і вам перадалі, калі вы спалі.

Санітарка Ларыса ГЕРАСІМУК і пацыентка Марыя СЕРАДА.

АДЗІНОКІЯ

Найбольш насельнікаў гэтай бальніцы людзі адзінокія, тыя, у каго няма дзяцей. Такія, напрыклад, як Марыя Фёдараўна Серада з Замшан. Яна трапіла сюды разам з братам. Абое адзінокія, сем'яў не стварылі. Брат і памёр у гэтай бальніцы літаральна на руках у сястры. А Марыя Фёдараўна без нагі, гады два таму ёй зрабілі аперацыю. Яна стараецца рухацца, каб не ляжаць зусім. Ахвотна ўступае ў размову, радуецца кожнай магчымасці з кімсьці пагаварыць. Побач на тумбачцы ляжыць раённая газета, бабулька цікавіцца мясцовымі навінамі. Жанчына расказвае пра свае беды, незайздросны лёс, але разважае нібы коласаўская старожка з рамана «На ростанях»: «Жыве чалавек, бо жывы ў зямлю не палезеш».

Санітарка Ларыса Герасімук, якая прыйшла дапамагчы апрануцца Марыі Фёдараўне, адзначыла потым, што гэтая пацыентка адна з самых адэкватных. Многія, на жаль, не ўсведамляюць рэальнасці, некаторыя нават не ведаюць, дзе яны знаходзяцца.

САЛАМЯНЫЯ ЎДОВЫ І ЎДАЎЦЫ

Галіна Іванаўна зазначае, што ўжо некалькі чалавек прайшло праз іх бальніцу з падобнымі жыццёвымі гісторыямі. Пачыналася прыкладна аднолькава. Жыў у вёсцы амаль што прыгажун, вясёлы і зухаваты мужчына, на працы не апошні, жанчын любіў. І ў нейкі момант сышоў з сям'і да другой, там жыў на правах прымака, без усялякіх фармальнасцяў. Ну і жыў, здавалася б, нядрэнна, пакуль працаваў па гаспадарцы, зарплату прыносіў. Усё было добра і задавальняла абодва бакі. А потым гэта грамадзянская жонка памірае, і яе дзеці даюць у лепшым выпадку некалькі дзён на зборы і ад'езд. А калі ехаць няма куды і здароўе не надта, падобная бальніца можа быць выйсцем. Ёсць яшчэ адзін варыянт развіцця падзей, нават больш радыкальны. Калі чалавек пачынае хварэць, яго грамадзянская жонка проста выганяе з хаты. Адзін з такіх небарак і пражывае зараз у названай бальніцы.

Галіна ПАЛІШЧУК.

Прыгадалася даўняя сустрэча з жанчынай — кіраўніком аднаго вясковага прадпрыемства з пераважна мужчынскім калектывам. Яна са смехам расказвала, што на ўсіх святочных нефармальных мерапрыемствах яна не прамінае даць такі напаўжартоўны наказ: «Не бегайце за маладымі жанчынамі, пільнуйцеся жонак! Тыя, што бегаюць, здараецца, пад плотам шлях заканчваюць». У гэтым жарце, згадзіцеся, ёсць доля праўды.

БАЦЬКІ І ДЗЕЦІ

Яшчэ больш шкада тых пацыентаў бальніцы, у якіх ёсць дзеці. Зараз не кажу пра такіх дзяцей, якія самі вядуць асацыяльны лад жыцця і не могуць быць апорай на старасці гадоў. Ёсць пэўная частка людзей, якія па аб'ектыўных прычынах не могуць даглядаць старых бацькоў. Напрыклад, самі яшчэ не на пенсіі, а старога чалавека нельга пакінуць аднаго ў кватэры, бо ў яго дэменцыя, ён можа ўключыць газ альбо выйсці ў акно ці балконныя дзверы. Часам дзеці кажуць: «Будзем аддаваць пенсію і яшчэ столькі ж плаціць, толькі даглядзіце бацьку ці маці ва ўстанове».

І яшчэ адну катэгорыю людзей бачылі ў сваіх сценах работнікі гэтай бальніцы. У іх выпадку было, што жонка хоча даглядаць сваю маці дома, а муж — катэгарычна супраць. І пытанне стаіць рубам: альбо цешча ў кватэры, альбо развод. Бывае, вядома, і наадварот, жонка на парог не пускае старую і хворую свякроў.

Тут можна хіба маладым параіць, каб прыглядаліся адно да аднаго яшчэ да вяселля. Вось вам тэст на спагаду: замест наведвання забаўляльнай установы запрасіце кандыдата ў сужэнцы ў бальніцу сястрынскага догляду з фруктамі і салодкімі падарункамі. Па яго рэакцыі на гаротную старасць можна многае зразумець. З'явіцца нагода пагаварыць на гэтую тэму.

І другая выснова, што падобныя ўстановы трэба развіваць. Асабліва для тых, хто можа заплаціць, павінны быць дамы састарэлых больш высокага ўзроўню, чым цяперашнія бальніцы сястрынскага догляду, такія, куды б пажылыя людзі не баяліся трапіць.

ВАЛАНЦЁРЫ І МЕЦЭНАТЫ

Аўтара гэтых радкоў запрасіла ў Вялікарыцкую бальніцу старшыня Маларыцкай раённай арганізацыі Беларускага фонду міру Людміла Бурштын. Людміла Віктараўна разам са сваімі актывістамі часам бываюць у гэтай установе. Яны прывозілі сюды коўдры, пасцельную бялізну, іншыя падарункі. Прыязджаюць і на святы, каб падтрымаць пацыентаў бальніцы, даць зразумець сталым людзям, што пра іх не забылася грамадства, іх помняць. Зараз Людміла Віктараўна сумесна з абласным кіраўніцтвам аддзялення Фонду міру актыўна займаюцца пошукамі спецыяльнага прыстасавання для купання ляжачых людзей. Спадзяюцца, што за месяц-другі ўдасца набыць патрэбную рэч. Цяпер жа работніцы бальніцы часам учатырох нясуць хворага ў ванну. Самі немаладыя, спіны баляць. Для іх такое крэсла было б як знаходка.

Нельга сказаць, што ў бальніцу ніхто не прыходзіць. І святар мясцовы зазірае, і старэйшыя школьнікі, як ужо гаварылася, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый з раёна. Але такія візіты выглядаюць як разавыя акцыі. А так, каб былі пастаянныя наведвальнікі, у нас нібы і не прынята. У Вялікай Рыце, немалым населеным пункце, і суседніх вёсках шмат, напрыклад, пенсіянераў актыўнага ўзросту, ёсць пярвічкі асобных грамадскіх арганізацый. Але да сельскай мясцовасці павевы валанцёрскага руху даходзяць марудна. І дарма. Ніхто ні ад чаго не застрахаваны.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Маларыцкі раён.

ДА РОЎНЫХ МАГЧЫМАСЦЯЎ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ён таксама адзначыў, што сярод дапамог для сем'яў з дзецьмі немалую частку складаюць выплаты сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей-інвалідаў. «Акрамя таго, летась была дадзена магчымасць працаваць на паўстаўкі бацькам, якія ажыццяўляюць догляд дзіцяці-інваліда», — дадаў намеснік міністра. Дарэчы, з 31,7 тысячы дзяцей-інвалідаў ва ўзросце да 18 гадоў толькі 650 знаходзяцца ў інтэрнатных установах. Пераважная большасць, паводле слоў Аляксандра Румака, выхоўваецца ў сем'ях, у хатніх умовах.

Многія, атрымаўшы інваліднасць, тым не менш хочуць працягваць працаваць, імкнуцца рэалізаваць свой патэнцыял — крыху больш за 86 тысяч людзей з інваліднасцю працуюць. Па словах намесніка міністра працы і сацыяльнай абароны, у Беларусі створана адпаведная заканадаўчая база, якая вызначае палітыку занятасці для гэтай катэгорыі.

Так, для людзей з інваліднасцю пры прыёме на работу не ўстанаўліваецца выпрабавальны тэрмін, у іх ёсць магчымасць прайсці перанавучанне, атрымаць новую прафесію. Наймальнікам кампенсуюцца выдаткі на абсталяванне рабочых месцаў для інвалідаў. Таксама любы чалавек з асаблівасцямі развіцця пры жаданні можа атрымаць субсідыю на арганізацыю сваёй справы.

«Цяпер няма такога паняцця, як рабочая або нерабочая група інваліднасці, — заявіў дырэктар РНПЦ медыцынскай экспертызы і рэабілітацыі Васіль СМЫЧАК. — Чалавек з любой групай можа працаваць пры жаданні і адсутнасці супрацьпаказанняў да таго або іншага роду дзейнасці».

— Калі раней па выніках абследавання вызначалася, кім можа працаваць чалавек з інваліднасцю, што ўскладняла выбар прафесій, то цяпер мы пайшлі на тое, каб праграма выяўляла, якая праца проціпаказаная чалавеку з улікам яго захворвання, — растлумачыў Аляксандр Румак.

У першым квартале наступнага года будзе створана новая індывідуальная праграма рэабілітацыі інваліда — цяперашнія працуюць недастаткова добра. «Ёсць даручэнне распрацаваць новую індывідуальную праграму рэабілітацыі, узгадніць яе з усімі зацікаўленымі міністэрствамі і ведамствамі, а таксама грамадскімі аб'яднаннямі інвалідаў. Акрамя таго, упершыню ў Беларусі будзе прынятая і ўкаранёная індывідуальная праграма рэабілітацыі і абілітацыі дзіцяці-інваліда. Сёння асобнай такой праграмы ў нас няма», — сказаў Васіль Смычак.

«Цяпер няма такога паняцця, як рабочая або нерабочая група інваліднасці. Чалавек з любой групай можа працаваць».

Святлана БУСЬКО.

Добрая навіна

ДРУЖНЫЯ І ПАЗІТЫЎНЫЯ

Беларусы занялі 2-е месца ў агульным заліку Парадэльфійскіх гульняў — 2018 і заваявалі Гран-пры ў намінацыі «Вакальнае мастацтва»

Нядаўна ў расійскім Іжэўску (Удмурція) завяршыліся Другія міжнародныя Парадэльфійскія гульні — маштабныя інклюзіўныя творчыя спаборніцтвы для людзей з інваліднасцю, якія прадстаўлялі 22 краіны свету. Вельмі ўдалым быў удзел у мерапрыемстве беларускай дэлегацыі: як расказала **Наталля ЗАДЗЯРКОЎСКАЯ, начальнік упраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры,** пры непасрэднай фінансавай падтрымцы якога ажыццяўлялася гэта паездка, у неафіцыйным «медальным заліку» наша краіна заняла 2-е месца па колькасці атрыманых узнагарод, саступіўшы толькі Кітаю.

Цягам тыдня больш як 1,5 тысячы ўдзельнікаў выступалі ў 29 намінацыях па 8 відах мастацтва: музычнае, выяўленчае, аўдыявізуальнае, тэатральнае, харэаграфічнае, цыркавое, літаратура і жэставая песня. Таксама ў межах Гульняў праходзілі тэматычныя міжнародныя навукова-практычныя канферэнцыі, адбываліся шматлікія семінары, творчыя сустрэчы і майстар-класы (напрыклад, беларускі параалімпіец, бізнесмен, майстар спорту і ўдзельнік нацыянальнай параалімпійскай каманды па плаванні Аляксей Талай шмат сустракаўся са школьнікамі і студэнтамі, заражаў аптымізмам і жыццялюбствам асаблівых выхаванцаў цэнтра сацыяльнага прадзюсіравання «Журавейнік»).

Народны мужчынскі вакальны гурт «Хорус», які вось ужо 13 гадоў дзейнічае на прадпрыемстве «Элект» Беларускага таварыства інвалідаў па зроку, прадстаўляў на Другіх Парадэльфійскіх гульнях вакальнае мастацтва. Квартэт выконваў два музычныя нумары: «Белая Русь ты мая» і папуры, складзенае з песень савецкіх кампазітараў. І, нягледзячы на сур'ёзную канкурэнцыю — больш як 100 удзельнікаў — атрымаў Гран-пры! «Гэта безумоўна важны і важкі вынік, — адзначае кіраўнік калектыву Ігар Кецкін, — бо ў сваёй сістэме Беларускага таварыства інвалідаў па зроку мы шмат разоў займалі першыя месцы на розных конкурсах, але прызнанне на міжнародным узроўні, выступленне на адной сцэне з такімі артыстамі, як «Буранаўскія бабулі», Дыяна Гурцкая — гэта была новая прыступка. Без лішняй сціпласці скажу, што ўся Удмурція за гэтыя дні закахалася ў маіх хлопцаў».

Акрамя таго, арганізатары Гульняў назвалі беларусаў «Самай пазітыўнай і дружнай камандай удзельнікаў».

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.